

מבוא למערכת הפוליטית

138-1-0121

מרצה: דני פילק

מטרת הקורס היא לאפשר הכרה עם המערכת הפוליטית הישראלית על כל רבדיה ולהקנות כלים המאפשרים ניתוח של החברה והפוליטיקה הישראלית.

ציון עובר: 70

הרכב הציון אם חוזרים לשגרה: שתי עבודות במהלך הסמסטר (20%) מבחן סופי (80%), צפייה בהרצאות מקוונות של מרצות ומרצי המחלקה.

פעילויות בונוס: א) עבודת בונוס שתינתן במהלך הסמסטר עד 3 נקודות. ב) 2 משימות דיבייט (פתוח ל-9-12 סטודנטים/יות כל משימה). אפשר לקבל נקודות בונוס רק על אחד משתי האופציות א או ב.

שעת קבלה: יום ב' 1000-1100

(1) מבוא: פתיחה

הרמן ת. ושות', מדד הדמוקרטיה הישראלית 2021, פרק 5, המכון הישראלי לדמוקרטיה

א) המערכת הפוליטית הישראלית: עבר והווה

(2) המערכת הפוליטית של היישוב

ד. הורוביץ, מ. ליסק, 1977, "מישוב למדינה": "המורשת הפוליטית של היישוב" עם. 272-

299.

(3) הקמת המדינה

ב. קימרינג: 2004, "מהגרים, מתיישבים, ילידים", עם עובד, פרק 3.

4) מוסדות השלטון.

א. רובינשטיין, 2005, "המשפט החוקתי בישראל" עמ. 708-756 ו-879-851

חוק יסוד: הכנסת

חוק יסוד: הממשלה

5-6) שיטות בחירות - שינוי שיטת הבחירות.

איסנברג ר. והרסגור ל., "תפוחים, תפוזים ואחוז החסימה: שיטת הבחירות בישראל 2015 במבט

השוואתי, מתוך שמיר מ. ורהט ג., "הבחירות בישראל 2017" המכון הישראלי לדמוקרטיה 58-80

7) מפא"י, מפלגה דומיננטית.

אלדר ע. 2021, "אם אני נמושה אתה נפולת": הסכסוך בין יצחק רבין לשמעון פרס, סיקורו העיתונאי

והשפעתו על תוצאות הבחירות לכנסת התשיעית ב-1978) קשר 57 105-130

8) המהפך: עלייתו של הליכוד.

א. גולדשטיין, 2011, משבר וצמיחה בדרכו של מנחם בגין אל המרכז הפוליטי הישראלי, מתוך דיסקין א.

(עורך) מאלטלנה ועד הנה, גלגולה של תנועה – מחרות לליכוד ירושלים: הוצאת כרמל

9-10-11) המפה המפלגתית בישראל.

קניג א. וטטנאור א., 2017, "החלשות המפלגות המצרפיות" האם ישראל היא מקרה קיצוני?", מתוך

שמיר מ. ורהט ג., "הבחירות בישראל 2017" המכון הישראלי לדמוקרטיה 25-57

רהט ג. 2022, פרסונליזציה ופרסונליזם בבחירות 2019-2021: שיא נוסף של פוליטיקה אישית?,

מתוך שמיר מ. ורהט ג. (עורכים) "הבחירות בישראל 2019-2021" ירושלים: המכון הישראלי

לדמוקרטיה עמ. 87-120

(12) המהפכה החוקתית, יחסי הרשויות.

מ. מאוטנר, 2019, הליברליזם בישראל: תולדותיו, בעיותיו, עלילותיו, ת"א: אוניברסיטת ת"א. פרק 4, עמודים 14-40 ו-84-65

(13) המאבק הציבורי על הרפורמה המשטרית

(ב) מוסדות, חברה אזרחית, פוליטיקה

(14) החברה האזרחית.

Yael Yishai. 1998. Civil Society in Transition: Interest Politics in Israel. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 555, 147-162.

(15) התקשורת

Dahan M. and Bentman M., 2017, The Ripple Effects of a Partisan, Free Newspaper: Israel Hayom as a Disruptive Media Actor, *Studies in Communication Sciences* 17:99-106

(16) התנועות החוץ-פרלמנטריות.

הרצוג ח., 2013, מבט דורי ומגדרי על מחאת האוהלים, תיאוריה וביקורת 41:69-96

(17) הצבא.

לוי י., 2007, "מצבא העם לצבא הפריפריות", פרק א, ירושלים: תמונת מצב

(ג) השסעים:

(18) השסע הלאומי: אזרחות.

יפתחאל א., גאנם א. ורוחאנה נ., 2000. האם תיתכן "דמוקרטיה אתנית"? יהודים, ערבים והמשטר הישראלי. ג'מאעה, (1), pp.58-78.

הלינגר מ., 2019, ישראל לאן? אתגרים לזהותה היהודית והדמוקרטית של מדינת ישראל ומתווה להתמודדות איתם, ירושלים: מאגנס פרק 13
הרצל ב. "אלטנוילנד" פרקים שלוש וארבע.

(19) השסע העדתי.

שוורץ א., 2014, "עיראקים אשכנזים מאוד": על אותנטיות, גבולות מעמדיים והמטפוריקה של השפה האתנית בישראל, "תיאוריה וביקורת" 43

(20) השסע הדתי.

הרב בצלאל כהן, יוחננוף טלי, 2021, לעשות חיל: קריאות לסדר יום בקהילה החרדית
עמודים: 19-42, 12-16, 3-10

(21) השסע המגדרי.

Chazan N., 2019, Israel at 70: A Gender Perspective, *Israel Studies* 23: 141-151

(22) השסע הנעדר: השסע החברתי

אדות ר., פילק ד, והלמן ש. 2023, מעמד בחברה הישראלית בת ימינו: קווי יסוד למחקר עתידי, קריאות
ישראליות

(22) ישראל הניאו-ליברלית: המהפכה החברתית.

Krampf A., 2018, The Israeli Path to Neoliberalism, London: Routledge, chapter 9

24) שלטון מקומי בישראל

גל-נור ובלאנדר, 2013, המערכת הפוליטית בישראל,, פרק על השלטון המקומי, ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה.

25) ימין ושמאל בישראל

למפרט ה., 2020, אפשרי והכרחי, תוכנית חירום כלכלית, השילוח 20: 37-52
כוריאל ל. 2020, השדרה הכפולה: חזון למאה ה-21, השילוח 21: 101-120

26) הדמוקרטיה בישראל

שוורץ בנימין: 2017, "לדבר נכון על דמוקרטיה", השילוח, 74-95
דורפמן א., 2016, "דמוקרטיה כשטלון עצמי משותף", ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה

27) דיבייט: הדמוקרטיה בישראל

פוקס, בלאנדר, קרמניצר, 2015, "חקיקה אנטי-דמוקרטית בכנסת ה-18", ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה

שקד א., 2016, "מסילות אל המשילות", השילוח 1: 37-55

28) סכום וחזרה.

הרצאות מקוונות ל מרצות ומרצי המחלקה:

דויד ניומן: דינמיקה עיצוב גבולות המדינה –
ניר ברק: נושא ההרצאה שלי יהיה שינויים ביחסי הכוח בין העיר למדינה.
שרון פרדו: ישראל והאיחוד האירופי: תפיסות ועיוותי תפיסה
מיכל גבעוני: פוליטיקת התקווה: <https://www.vanleer.org.il>/אירועים/מפגש-ראשון-לכבוד-צאת-גיליון-53-של-כתב-העת/

גיא בן פורת: דת ומדינה – בין הדתה לחילון
ג'ניפר אושר: "השתתפות פוליטית וייצוג בעידן דיגיטלי"
אחמד סעדי: מעקב ופוליטיקה בישראל